

BUITEN

5^E JAARGANG N^O. 42.

ZATERDAG 21 OCTOBER 1911.

Foto J. Martelhoff.

HET KASTEEL WELDAM BIJ GOOR. ACHTERZIJDE.

geen. 20. 1911

BUI TEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

VOOR VRIENDEN VAN DE 1001 NACHT	BLZ. 494
JAGEND LICHT (GEDICHT), DOOR J. H. DE VEER.	495
DECEMBERAVOND (GEDICHT), DOOR M. M. BLANKERT	495
HET KASTEEL WELDAM, DOOR GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 493 EN 496—499
DE LEEUWERIK IN DE LÉGENDE, DOOR G. DE GRAAF	BLZ. 498
BOOMEN DICHT BIJ DE ZEE, DOOR MR. W. REILINGH, GEÏLLUSTREERD.	499
WINTERKRAAIEN, DOOR A. B. WIGMAN	501
HOOGTE BERGEN EN KLEINE LEVENS, DOOR GEÏLLUSTREERD.	502
ZOMERGASTEN IV EN V (GEDICHT), DOOR J. H. DE VEER	504

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografien, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74-76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk ait blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff -AMSTERDAM-

VOOR VRIENDEN VAN DE 1001 NACHT.

Voor hen die gevoelig zijn voor de eigenaardige bekoring der Arabische vertellingen, geven wij deze (naar Claud Field), die in de bekende verzamelingen niet voorkomt.

Op een nacht, dat de Khalief Harun-al-Rashid den slaap niet kon vatten, ging hij, volgens zijne gewoonte, met Mesrur en den vizier Dschafar op avontuur in zijn hoofdstad. Zij verkleedden zich als kooplieden, en verlieten door eene geheime deur het paleis.

Na eene lange wandeling kwamen zij bij den hoek van een der meest afgelegen straten. Hier bleef de Khalief stilstaan, want de stem van een zingenden man bereikte zijn oor. Rond kijkend, zag hij licht uit een der vensters in de hoogte schijnen. Zij traden nader bij, en onderscheidden gemakkelijk op den muur aan den overkant de schaduw van een man die een glas in zijn hand scheen te hebben, en die een vroolijk lied zong.

De Khalief wendde zich tot zijn vizier: „Ik ben er zeker van”, zeide hij, „dat niets mij deze nacht meer kan vermaken dan eene ontmoeting met dien man. Klop terstond aan de deur”.

Mesrur voldeed aan dit bevel. De man in de hoogte hoorde het en verscheen op het balkon. „Welke vagebond”, zeide hij, „klopt op dit ongepaste uur aan mijn deur?”

„Heer”, zeide Dschafar uiterst beleefd, terwijl hij opkeek, „wij zijn vreemdelingen in deze groote stad; de nacht heeft ons overvallen, en daar wij den weg kwijt zijn, vreezen wij in de handen der wacht te vallen, die ons wellicht ruw zal bejegenen. Wij verzoeken u daarom in Allah's naam, de deur te openen en ons binnen te laten. Allah zal 't u voorzeker vergelden.”

„Ik zou je wel bedanken”, klonk het antwoord, „jelui bent een stel schelmen. Ik ben er zeker van dat het er jelui slechts om te doen is in mijn kamer te komen, om je te vergasten aan mijn spijzen en mijn wijn. Zoekt elders je geluk.”

Hierop begon de Khalief hartelijk te lachen. „Voorwaar heer”, zeide hij, „wij zijn niets anders dan kooplieden.”

„Vertel mij”, zeide de ander, „hebt gij gegeten of niet.”

„Lof en dank zij Allah!” antwoordde de Khalief, „wij hebben reeds gegeten, en goed ook.”

„In dat geval”, zeide de man, „moogt gij boven komen; doch geeft wel acht op de voorwaarden: wat gij mij ook ziet doen, of het u aanstaat of niet, waagt het niet uw lippen te openen.”

„Wij beloven u, heer, dat wij als doofstommen in uw kamer zullen zitten.”

Hierop kwam de man naar beneden en ontgrendelde de deur. De Khalief en zijn gezellen volgden hem naar zijn kamer.

Toen zij binnen traden, zagen zij een gedekte tafel, waarop een kruik stond, half gevuld met wijn, alsmede fruit, vleesch

en confituren. Zonder eenige plichtspleging ging de man terstond zitten en sloeg een grooten beker wijn naar binnen. „Gaaf in dien hoek zitten”, voegde hij den bezoekers toe, „en houdt u daar stil.” Zij deden aldus. Doch weldra begon hij hen te ondervragen:

„Waar komt gij vandaan, en waar gaat gij heen?”

„Heer”, zeide de vizier op nederigen toon, „wij zijn kooplieden uit Mosul, en waren dezen avond op een feest genoodigd door een koopman uit Bagdad. Na eenige vroolijke uren doorgebracht en stevig gedronken te hebben, verlieten wij onzen gastheer, doch konden de karavanseraï, waar wij onzen intrek genomen hebben, niet terugvinden. Toevallig kwamen wij in deze straat, zagen licht branden en hoorden u zingen.”

„Bij Allah”, zei de man, „ik geloof geen woord van hetgeen gij zegt. Gij zijt geen kooplieden. Gij zijt dieven, die tracht op onbehoorlijke uren in de huizen van fatsoenlijke menschen te dringen.” „Jij tonbuikje”, zoo richtte hij zich tot den vizier, „jij met je beerenbaard. Ik mag gehangen worden als ik ooit een schelm met zoo'n gemeen gericht zag! En jij ook, zwartbakkes” — 't gold Mesrur — „wat heb je met zulke valkenoogen naar mijn tafel te loeren? Bij den hemel! als een van u 't waagt ook maar een vinger er naar uit te steken, breek ik hem de ribben.”

Dit zeggende stond hij snel op, en haalde uit een hoek van het vertrek een zwaren knuppel, dien hij onder den arm hield, toen hij weer ging zitten.

Nadat eenige oogenblikken in stilte verlopen waren, fluisterde de Khalief den vizier in 't oor: „tracht op de een of andere manier te weten te komen, hoe die man heet en wat hij uitvoert.”

„In Godsnaam, heer”, antwoordde de verschrikte vizier, „laten wij ons niet met dien vlegel bemoeien. Hij is blijkbaar dronken; als hij ons met dien knuppel op 't hoofd sloeg, zouden we vermoord worden, zonder dat iemand iets van de zaak te weten kwam.”

„Ik wil gehoorzaamd worden”, zei de Khalief, „vraag hem hoe hij heet, en waarom hij de nacht zoo doorbrenkt.”

Inmiddels was de man met drinken voortgegaan. Daardoor iets beter in zijn humeur gekomen, vroeg hij op wat vriendelijker toon:

„Waar heb jelui het over?”

Toen Dschafar zag dat hij handelbaarder werd, waagde hij een vraag: „Wij spraken erover, hoe vriendelijk het van u is ons gastvrijheid te verleenen. Ik verzoek u daarom ons te vertellen, aan wien wij zulke groote verplichtingen hebben.”

„Brutaal heerschap, antwoordde de man, heb ik je niet beduid geen vragen te stellen? Maak dat je wegkomt, en moge de duivel met je gaan!”

„Ik hoop”, antwoordde de vizier onverstord, „dat Allah onze vriendschap moge doen toenemen. Wij zitten nu al geruimen tijd in uw kamer, en gij hebt ons met welwillendheid behandeld. Wij klopten aan uwe woning, en gij verleendet ons een onderkomen. Het eenige dat nog noodig is om onze verplichtingen aan u volkomen te maken, is ons uw naam mede te deelen, welk beroep gij uitoefent, en wat u beweegt op deze wijze uw tijd door te brengen.”

„Welnu”, sprak de man, „als ik mij dan verwaardig u mijne levensomstandigheden mede te deelen, laat dan niemand, die zijn leven lief heeft, mij in de rede vallen of tegenspreken. Weet dan, dat mijn naam Basem is, mijn beroep dat van smid. Ik ben een groot liefhebber van lichaamsoefening. Ik ben een goed worstelaar; mijn lichaam is sterk, en mijn vertrouwen op God verzekert mij dagelijks het noodige aan wijn en levensmiddelen. De man die mij in de verleiding brengt hem een slag om zijn ooren te geven, zal ze een goed jaar hooren suizen. Overdag werk ik als smidsgezel, en verdien altijd vóór het avondgebed vijf dirhems; daarmede ga ik naar de bazar. Voor één dirhem koop ik vleesch, voor de tweede wijn; de derde besteed ik aan kaarsen, de vierde aan fruit en gebak, en de laatste aan olie voor de lamp en een paar stukken brood. En altijd zag ik dat mijn geld schoon op gaat. Zoo breng ik mijn uren alle dagen op precies dezelfde wijze door. 's Avonds kom ik thuis, en breng, zooals gij ziet, alles in orde. Ik steek mijn lichten op, eet mijn vleesch, en zet mij neder met wijn, zonder ooit ander gezelschap te hebben. Ziet hier, heeren kooplieden of dieven, mijn heele geschiedenis.”

„Voorwaar”, sprak de vizier, „men moet erkennen dat gij een flink en vastberaden man zijt, en een wonderlijke manier van leven hebt; doch door uwe afsluiting van de samenleving moet gij toch menig ongemak ondervinden.”

„Och wat!” zei Basem, „twintig jaar lang heb ik 's avonds mijn kaarsen opgestoken, en nooit ben ik gestoord.”

„Maar beste vriend”, hervatte de vizier, „stel eens dat de Khalief morgen ieder met den dood bedreigde, die in de eerste drie dagen het smidsbedrijf uitoefent, hoe zoudt gij dan uw kaarsen kunnen opsteken en dien geurigen wijn drinken?”

„Moge Allah”, riep Basem verstoord uit, „uw hart nimmer meer met een goede tijding verblijden! Nog zoo even waar schuwde ik u, mij geen tegenwerpingen te maken. Twintig jaar heb ik rustig geleefd, en nu komt gij mij verontrusten met onaangename onderstellingen. Gaat in 's hemels naam weg! Maar hoe kon ik ook zoo dwaas zijn, u binnen te laten!”

„Goede vriend”, hernam de vizier, „ik maakte maar een grapje. Twintig jaar lang hebt gij volgens uw zeggen rustig geleefd, en nooit heeft de Khalief zulk een bevel gegeven. Geloof mij, wij zouden u geen oogenblik iets onaangenaams willen aandoen.”

Hierop vertrokken de bezoekers en traden weder door de

geheime deur het paleis binnen. Den volgenden morgen liet de Khalief het bevel uitvaardigen, dat alle smidswinkels in Bagdad drie dagen gesloten moesten blijven, op straffe des doods. Het volk was verbaasd, doch gehoorzaamde.

Basem was spoedig, nadat zijn gasten hem verlaten hadden, in een diepen slaap gevallen, waaruit hij niet vóór laat in den morgen ontwaakte. Onbekend met de proclamatie, begaf hij zich als gewoonlijk naar zijn winkel, dien hij gesloten vond; een jongen zat voor de deur.

„Jou kwaaje aap”, riep hij, „waarom open je den winkel niet? Is er iets met het slot, dan zal ik met een vuistslag op de deur de bouten er af laten vliegen; is een van de platen niet in orde, dan zal ik de nagels der scharnieren met mijn vingers er uit trekken.”

Hierop kwam de baas toegelopen, „Basem”, zeide hij, „je bent zeker dronken of slaperig. Heb je niet gehoord van de proclamatie, dat geen smid binnen drie dagen zijn winkel zal openen, op straffe des doods.”

Toen Basem dát hoorde, viel hem zijn gereedschap uit de hand, en de herinnering aan zijn bezoekers kwam weder in zijn geest. „O die ellendelingen!” riep hij uit, „kon ik ze maar te pakken krijgen! Ze hadden de onbeschaamdheid aan de mogelijkheid van dezen ramp te denken, en het gebeurt! De schurken! Zooals ik ze zag dacht ik dat het een ongelukkige dag zou zijn.”

Dien dag slaagde hij er in een opengevallen plaats in een badhuis te krijgen, verzorgde de bezoekers, en volbracht zijn taak zoo goed als hij kon. De eerste die kwam gaf hem twee dirhems, een ander één, en de overigen gaven hem meer of minder, tot hij bij het avondgebed zijn vijf dirhems bij elkaar had. Basem jubelde luid; „wat geef ik om den Khalief? Vandaag werk ik niet mee, doch voortaan wil ik niet anders zijn dan badknecht. Dat is een veel gemakkelijker vak dan smeden!”

Hij begaf zich naar den bazar, deed zijn gewone inkoop, en toog vroolijk naar huis om zijn tafel te dekken. „Dit”, zeide hij, „geschiede ten spijt van mijn schurken van gasten; Allah geve dat ik ze van avond in 't oog krijg!”

Toen de avond wat gevorderd was, richtte de Khalief zich tot den vizier Dschafar: „Ik denk er juist aan, hoe onze arme Basem het maken zou?”

„Ik vermoed, heer”, antwoordde de vizier, „dat hij op 't oogmerk met een zuur gezicht en een leegen maag voor een ongevulde kruik zit”.

„Roep Mesrur”, zeide de Khalief, „we zullen hem even als gisteren een bezoek brengen”.

„Heer”, antwoordde de vizier met een bedenkelijk gezicht, ik geloof dat wij beter doen thuis te blijven; hij kon ons wel eens kwaad doen”.

„Ik wensch te gaan”, sprak de Khalief gebiedend. Zij verkleedden zich weder en begaven zich naar Basem's huis. Toen zij naderbij kwamen, zagen zij het schijnsel van het licht, en hoorden Basem, met den beker in de hand zingen, evenals den avond te voren. „Bij Allah!” riep de Khalief uit, „de omstandigheden van onzen vriend schijnen niet in 't minst verandert te zijn. Wij verboden om zijnentwil drie dagen lang het smeden, doch hij zelf heeft er blijkbaar weinig last van, Ik wil bepaald binnen zien te komen, om mij met hem te vermaken”.

Mesrur klopte aan de deur, en Basem, wien de wijn reeds naar het hoofd was gestegen, kwam ongeduldig op het balkon.

„Wie is daar?” vroeg hij norsch.

„Uw gasten van gisteren avond”, antwoordde Dschafar.

„Bij Allah”, riep Basem, den geheelen dag heb ik gehoopt gelegenheid te vinden, jehui de ribben te breken”.

„Brave Basem”, zei de vizier, „ik bezweer het u, wij hebben geen booze plannen. Wij zijn gekomen om u beleefd naar uw welstand te vragen. Wij hebben gehoord van dat onbegrijpelijke bevel, alle smidswinkels drie dagen gesloten te houden, en zijn zeer begeerig te vernemen, of het u eenigen last berokkend heeft. Wees zoo goed ons binnen te laten”.

„Weet wel wat gij doet en neemt u in acht”, antwoordde Basem, „doch ik zal de deur voor u openen”.

Zij traden binnen, namen weder plaats in een hoek van het vertrek, en vroegen hoe het hem ging. „Alles wat gebeurd is”, antwoordt Basem, „is uw schuld en komt van uw ongepaste onderstellingen”.

„Wij verzekeren u echter, dat wij niets kwaads beoogen”, sprak de vizier, „heb de goedheid ons mede te delen, hoe gij er in geslaagd zijt, u op nieuw van het noodige te voorzien”.

Basem verwaardigde zich hun dat te vertellen, en voegde er aan toe: „Met dat geld heb ik gekocht wat gij voor u ziet. Ik ben Basem; mijn levensonderhoud komt van Allah. Aan den Khalief heb ik maling. Moge alle kwaad komen over de hoofden van Khaliefs en smeden! Ik blijf badknecht, wat een tienmaal beter vak is dan dat van smid”.

„Neem mij niet kwalijk, vriend Basem”, zei de vizier, „maar denk eens dat de Khalief alle badhuizen drie dagen zou sluiten. Wat zoudt gij dan doen?”

„Wel allemachtig!” riep Basem verontwaardigd uit, „heb ik het niet dadelijk gezegd, dat jehui schurken bent. Had je niet plechtig beloofd, geen onhebbelijke vragen meer te doen?”

Basem was toen al tamelijk beschonken, zoodat de Khalief en zijn volgelingen gemakkelijk vertrekken konden, zoodra zij het geraden achtten.

Den volgenden morgen vaardigde de Khalief een bevel uit, dat alle badinrichtingen drie dagen gesloten moesten blijven, op straffe des doods. Basem ondervond dezelfde teleurstelling als daags te voren, en was zoo woedend op zijn bezoekers, dat hij ze den geheelen dag te vergeefs in de straten van Bagdad zocht.

Toen de avond naderde, ging hij treurig naar huis, kleeedde zich beter, wond zijn tulband om zijn hoofd, en nam zijn bidkleed zeggende: „Dit zal ik verkoopen, om mij ook heden van alles te voorzien”. Hij ging weer de straat op, en stond zich juist te bedenken welken weg hij nemen zou, toen een vrouw, door de winding van zijn tulband in den waan gebracht dat hij een wakil (politiebeampte) was, op hem toe kwam, vragende: „Zijt gij een wakil?”

„Dat ben ik”, antwoordde Basem.

„O Heer, zei de vrouw, sta bij mij, ik heb een klacht tegen iemand”.

„Tegen wien?” vroeg Basem.

„Tegen mijn man; hij is mij kleedgeld voor vijf jaar schuldig”.

„Ga mee”, zei Basem, „ik zal u helpen”.

Daarop nam de vrouw twee dirhems van de snoer munten, die zij om haar hoofd droeg en gaf ze hem. Hij greep er naar met de begeerigheid van een valk en sprak bij zich zelf: „Ik ben Basem; mijn levensonderhoud komt van Allah”.

Zij gingen nu naar den serai (herberg), waar de man verblijft hield, dien zij uit de verte Basem aanwees. Deze, die inmiddels zijn tulband netjes in orde had gebracht en zijn mouwen opgestroopt, om meer op een wakil te lijken, zag een mager, min mannetje, dat juist op zijn bidkleed zijn avondgebed verrichtte. Zonder een woord te spreken nam hij hem met kleed en al op en nam hem mee.

„Heer! heer!” schreeuwde de man, in 's hemels naam, wat is er aan de hand? Laat mij toch mijn kleeren aantrekken”.

Basem veroorloofde hem dit. Vervolgens gingen ze naar den kadi, de vrouw voorop.

„Wie is mijn aanklager”, vroeg de man.

„Uw vrouw”, antwoordde Basem.

„Ik smeek u”, sprak de man, „laat mij gaan, ik verzeker u dat alles met mijn vrouw in orde zal komen”.

Dat zeggende haalde hij drie dirhems uit den zak en gaf ze Basem. „Wat heb ik ook eigenlijk met de zaak te maken! dacht deze. Ik laat den man loopen en neem het geld. Ik ben Basem, en mijn levensonderhoud komt van Allah!”

Alzoo deed hij en ging zijn inkoop doen, vast besloten, wakil te blijven. Des avonds meldden natuurlijk de onbekende gasten zich weder aan, voorgevende verontwaardigd en verontrust te zijn door het nieuwe bevel van den Khalief.

(Slot volgt).

JAGEND LICHT.

Zij drijven langs, de wolken grijs en grijs,
Tot door een oopning valt een golf van licht,
Die 't heele landschap omschept tot gedicht,
Een symphonie in groen en geel en blauw.

Een kleine hoeve, „eerelik en trouw,”
In 't jagend licht haar muur plots wit opricht:
„Hier ben ik”, spreekt ze. Graan roept om de zicht;
Dan legt zich alles daar opnieuw in schâuw.

Nu kruist het licht den grindweg, nu een veld,
Waar mangelwortels groeien — nu is 't weg!

Neen, kijk! daar is het weder, op die heg!

En nu is 't heele voorval u vermeld.
Nietwaar, nu weet ge meer, dan eerst gij wist?
Ge kijkt met 't oog eens dichters nu. — Zoo is 't.

J. H. DE VEER.

DECEMBERAVOND.

De hemel is geheel bedekt met donk're dampen,
En de aarde trekt bedrukt een rouwfloers om 't gelaat.
Mijn oog zoekt tevergeefs de zilvren hemellampen.
't Is donk're stilte, die alomme rond mij staat.

De hemel kan zijn leed niet langer meer bekampen,
Zoodat hij stil zijn wee in tranen vlieten laat:
Een weenend Wereld. Al, droef neergedrukt door rampen,
Omdat haar zon — zoo bleek — zoo ras weer van haar gaat.

En 't menschenoog, dat staart op deze donkre wolken,
Dat tranen druipen ziet van 't dor, ontbladerd hout,
Stort tranen om van 't hart zijn weedom te vertolken,
Van 't hart, in 't zonnelicht, zoo ongetemd en stout.

Hoe lijdt ons arm gemoed bij wintermist en regen!
Hoe vliegt het jublend blij het gouden zonlicht tegen!

M. M. BLANKERT.

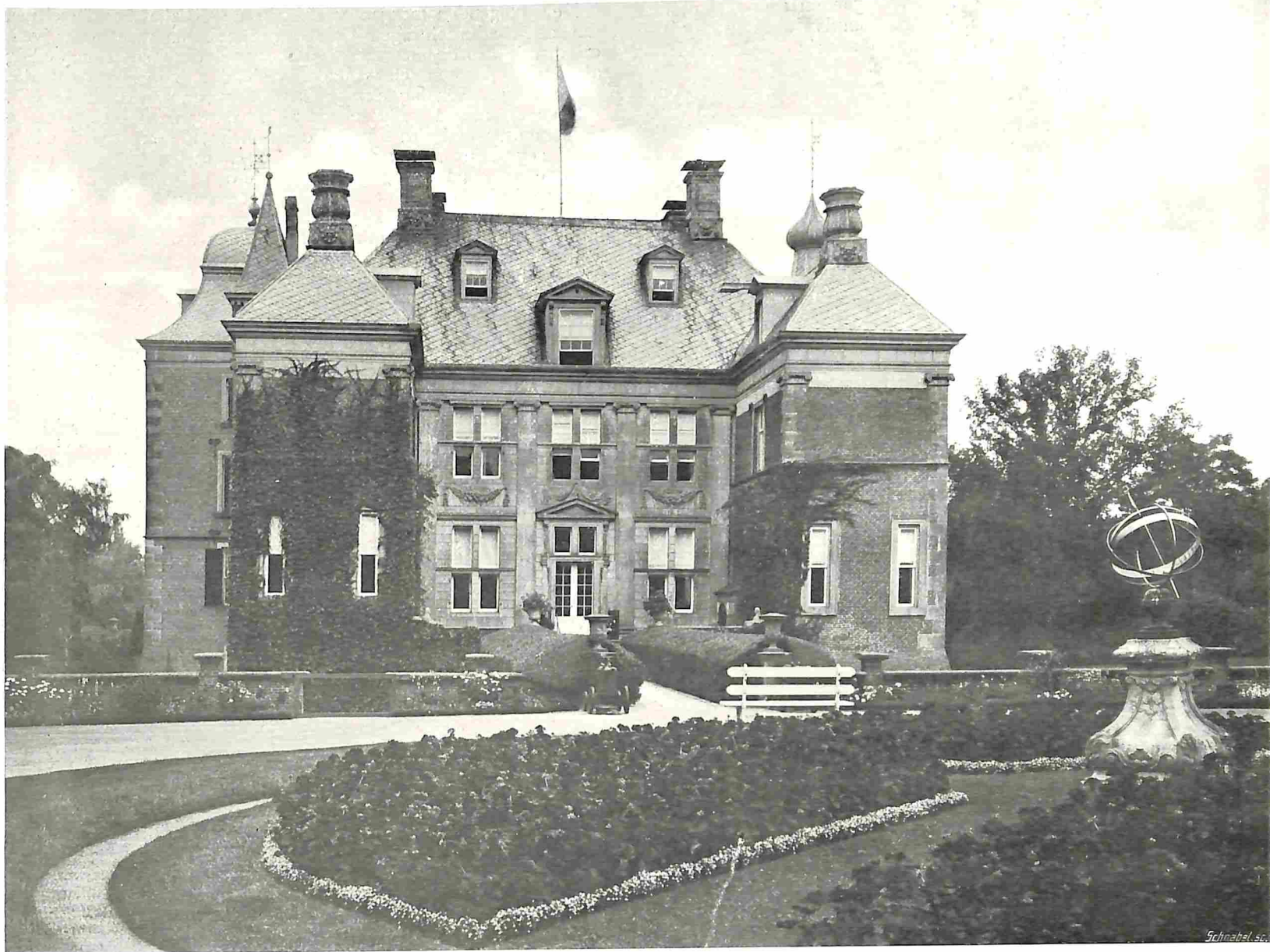

Foto J. Martelhoff.

HET KASTEEL WELDAM, VOORZIJDE.

HET KASTEEL WELDAM.

VAN het zeer belangrijke werk van Mr. G. J. ter Kuile, De Havezathen van Twenthe 1) ontleenen wij de volgende bijzonderheden. Willem Splinter wordt in 1389 eigenaar van den Weldamme. Zijne weduwe, Grieten, hertrouwde met Andries van Hekeren, aan wien volgens charter van 6 Nov. 1412 „makende Griete voirs, Andries van Hekeren echten man tot synn rechter lijftuchte dat goet ten weldam in den kerspele van ghoer ende dat kinderhuys in den selven kerspel stichtsteen, item wijnnekins en weernsing in den kerspele van marcloe in der buerschap van stockem borckleen tot deepenheim”. Bij charter van 1415 verklaren de genoemde echtelieden te hebben verkocht aan Johannes Stycken en diens erfgenamen „dat erve en goet ten weldamme in den buerschap tot ghoer”.

Deze Johan Stijcke of Edelstecke tot Tweldam moet omstreeks 1480 gestorven zijn. Zijne dochter Judith of Jutte bracht in 1506 door haar huwelijk met Johann van Twickelo haar goederen in dit geslacht over.

Johan van Twiclo, bijgenaamd de Rijke, en zijne vrouw, die het Weldam in vruchtgebruik aan hunne moeder moesten overlaten hadden een zoon Johan, die vóór den vader overleed, en twee dochters met name Judith van Twiclo en Agnes van Twiclo. Agnes bracht, door haar huwelijk in 1537 met Goossen van Raesfelt aan dezen 't Huis Twickel met toebehooren, terwij leven te voren Judith 't Huis Weldam c.a. ten huwelijk medegebracht had aan Unico Ripperda.

Volgens een verklaring van den rechter van Delden van Sunte Agnieten avond 1536 koopen Unecho Ripperda en jonckvr. Jutten sine echten huijsfrou ten zijnen overstaan twee halve erven en goederen, geheeten Harbertinck in het kerspel van Delden. Met Unico Rypperda (geb. 1503, overl. 10 Juli 1566) treedt in Overijssel plotseling op een adellijk Groningsch geslacht, dat gedurende twee eeuwen een belangrijke plaats in de geschiedenis dezer provincie zou innemen. Zij voerden als wapen: op sabel een ruiter op een galopperend paard, in volle rusting een degen zwaaiend, alles van goud; de helm van den ruiter is gesloten, het helmteeken vertoont een draak van goud, gehalsband. Unico, de eerste Ripperda in de Ridderschap van Overijssel geadmitteerd, noemde zich Heer van Dijkhuizen en Holwierde, was Drost van

Salland, was in 1537 beleend met de Havezathe Buxbergen en bewoonde vervolgens het Weldam. Op Pancratiusdach 1537 werustussen deze echtelieden en Jußer Agnes van Twickelo zijn vrundelicke maechgescheit gededinckt, waarbij overeengekomen werd, dat eerstgenoemden uit de ouderlijke nalatenschap zouden krijgen „den Weldam” en het „Wegerif”, benevens eenige erven onder Bentelo en Stokkum gelegen.

Van de veertien kinderen van Unico komt vervolgens het Weldam aan den oudste: Eggerik Ripperda tot Buxbergen en 't Weldam, Drost van Salland, gehuwd met Agnes van Ittersum. Schoon rijk, voerde hij een grotere staat dan wel met zijnemiddelen strookte. Zij behouden het Weldam niet: bij charter van 20 Oct. 1568 dragen zij het voor den rechter over aan hun broeder Johan Ripperda (geboren pl.m. 1534). Hij was met Eggerick met eigen gevolg van negen paarden bij de deputatie uit Overijssel ter aanbieding van een geschenk een gouden becken en een gouden lampet, naar aanleiding van het huwelijk van Koning Philips met Anna van Oostenrijk. Later werd hij Lid van den Raad van State te Brussel. Hij was gehuwd met Anna van Viermundt, dochter van Ambrodus van Viermundt tot Odinck en Vrede van Mordien. Van haar afkomstig is ook de op het huis Weldam bewaard gebleven eikenhouten gothieke kast, of truhe, versierd met de wapens van haar voorvaderen: Crasstroft, Vermundt, Mordien, Valcke, Hackfort, Haetzel, Wulf en Nagel.

Jonker Johan overleed op het Weldam 15 April 1591 en wordt te Gooi in de kerk bijgezet. Zijne weduwe komt nog voor in 1602. De oudste van hunne elf kinderen en opvolger in des vaders leenen was Unico Ripperda tot Weldam. In 1601 was hij nog canonicus in Deventer. Zijn vrouw overleed in het kinderbed den 16 Augustus 1605.

In Februari 1608 hertrouwt hij met Anna de Vos van Steenwijk en in Sept. 1621 treedt hij in den echt met Agnes Ripperda van Vorden.

Alleen uit zijn tweede huwelijk bleven hem kinderen in leven: de oudste dezer, Johan Ripperda, wordt op 18 Maart 1630 na het overlijden van Unico, door de Provincie Overijssel beleend met:

1. Ten Weldamme met zijn toebehooren en het onder den olden toebehoor van ten Weldamme gereputeerd staande erve dat Slinderhues in de heerlijkheid Diepenheim gelegen.

1) Uitgave W. Hilarius Wzn., te Almelo.

2. Hermoldink onder Borculo, voorts met Lange Nickinck onder Stokkum, Loedink toe Elsen, de maete als een Borchleer van Diepenheim, Waninck en de Adelinck kerspel Marckelo, Caltelink onder Neede, dat Moerwinkel onder Goor, Herberdinck in het kerspel Delden tot een borchleer tot Goor, het erve de Horst in kersp 1 Goor, benevens eenige tienden. Bovendien had Jonker Johan in 1637 aangekocht een derde part in de havezathe Olydam, terwijl hij in 1648 het resterende $\frac{2}{3}$ gedeelte aankoopt, sinds wanneer dit goed met het Weldam één is gebleven.

Ook vindt men in het Huisarchief verscheidene koopbrieven uit de jaren omstreeks 1640, waardoor verscheidene erven en maten bij Weldam gevoegd worden.

In het jaar 1646 trad hij in het huwelijk met Sophia Margaretha van Raesfelt, dochter van het Huis Twickel, die echter reeds 12 Oct. 1647 overleed, na hem een zoontje te hebben geschonken: Unico geb. 24 Januari.

Reeds vóór zijn huwelijk was Jonker Johan begonnen met het oude Huis, waarvan men thans nog de resten kan nagaan in den oostelijken zijmuur, voor een groot gedeelte te vernieuwen. Een sluitsteen, aangebracht in een toog boven een poortje in den westelijken zijvleugel, spreekt van het jaar 1645. Op Ripperda's remonstancie aan Ged. Staten, dat hij voornemens is eenige nieuwe timmerage aan het Huis Weldam te doen, en dat hij daartoe eenige diensten van de Meyeren dezer Provincie van noode heeft, welke hij bij dezen verzoekt, worden die hem 28 November 1644 geaccordeerd, waartoe de Rentmeester van Twenthe nader orderzal geven.

Heel het vroolijke front, opgetrokken van bentheimer steen, doorbroken met platte pilasters en verlichtigd met rijk gebeeldhouwde festoenen en ionische kapiteelen is uit deze jaren. In het frontspies boven den hoofdingang plaatste de bouwheer de initialen zijner jonge vrouw, voor wie zoo kortstondige huwelijksvreugde was weggelegd: S. M. R.

De vooruitspringende vleugels zijn in het laatst der 17de eeuw er voor gebouwd; evenwel nu juist niet precies in de jaren 1676 en 1681, hetgeen men zoude willen afleiden uit de wapensteinen met die jaartallen, welke steenen eerst in veel later tijd uit de flankerende bouwhuizen hierheen werden overgebracht. Waarschijnlijk dateeren de vleugels uit het jaar 1687, naar af te leiden is uit den gegoten ijzeren haard met dat jaartal, zich bevindende op zijn oorspronkelijke plaats in den westelijken voorbouw. Het torentje aan den achterkant is verdwenen, de sporen ervan zijn echter nog duidelijk in den muur te lezen; alleen het postament bleef over. Uit den tijd van Unico zullen ook wel dateeren de beide kleine kanonnen op rolpaarden, die uit de gracht opgevischt, thans aan den ingang van het met een palmhaag omzoomde dijkje staan, waar eertijds een zware ophaalbrug stond.

30 Sept. 1653 overleed de bouwheer als Drost van Twenthe. Zijn eenigst kind volgde hem op:

Unico Baron Ripperda tot Weldam en Obdam. geadmitteerd ten landdage 2 Mei 1671. Hij liet niet alleen de beide reeds besproken vleugels aan het Hoofdgebouw optrekken, maar ook de bouwhuizen, „neerhuizen” destijds dikwijls genoemd, die het voorplein begrenzen. Tevens bouwde hij tot algeheele afsluiting van dit plein het nog bestaande, statige hekwerk tusschen massieve steenen palen. Op de pilaren van den inrit prijken stijlvolle zandstenen vazen met de wapens van Ripperda, Ripperda van Schaden, Clant met Oosterwiltwerd als hartschild, op de andere die van Ripperda, Raesfelt, de Vos van Steenwijk, Munster en Weldam als hartschild.

Hij was gehuwd met Margaretha

Foto J. Martelhoff.

HET KASTEEL WELDAM. WESTZIJDE.

Elisabeth Ripperda, erfdochter van Wiltwerd, en werd 23 Oct. 1692 Drost van Twenthe. Zijn contereitsel prijkt in de groote achterzaal van het Huis nevens dat zijner vrouw. Hij overleed als laatste van zijn tak op 22 April 1709, bijgezet in den familiegrafkelder in de kerk te Goor, liet zijne uxor moerens hem en zijne voorzaten ter eere een monumentale poort in zandsteen in die kerk oprichten, met uitvoerig opschrift en gekroond door hun wapens en rijke tropheën, — een monument, dat in onze dagen door den tegenwoordigen bewoner von het Weldam voor zooveel noodig gerestaureerd werd.

Ziende dat zijn echt kinderloos bleef, had Unico bij testamentair beschikking van 22 Maart 1709 over al zijne goederen ingesteld tot Universeel erfgenaam zijn neef Maurits Carel Ripperda tot Vorden en diens wettige nakomelingen, — in geval van vooroverlijden van dezen zoude de nalatenschap komen aan Unico Willem Graaf van Wassenaar, Heer van Twickel, — „alles met „expres verbod om eenige deze goederen te mogen verkoopen, „alsmede in omni casu van de havezaete het Weldam in veertien jaar geen eikenhout te mogen slaen”.

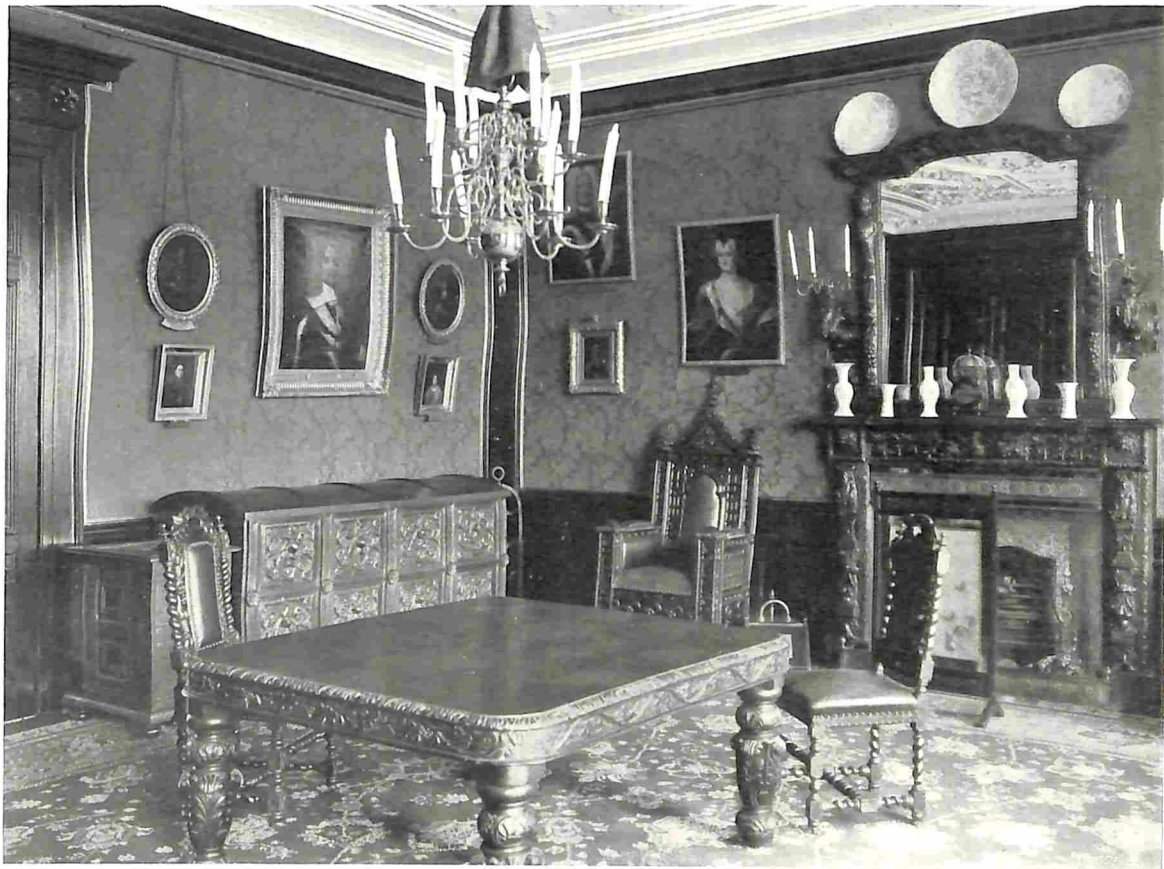

Foto Goedeljee & Lohman.

HET KASTEEL WELDAM. DE EETKAMER.

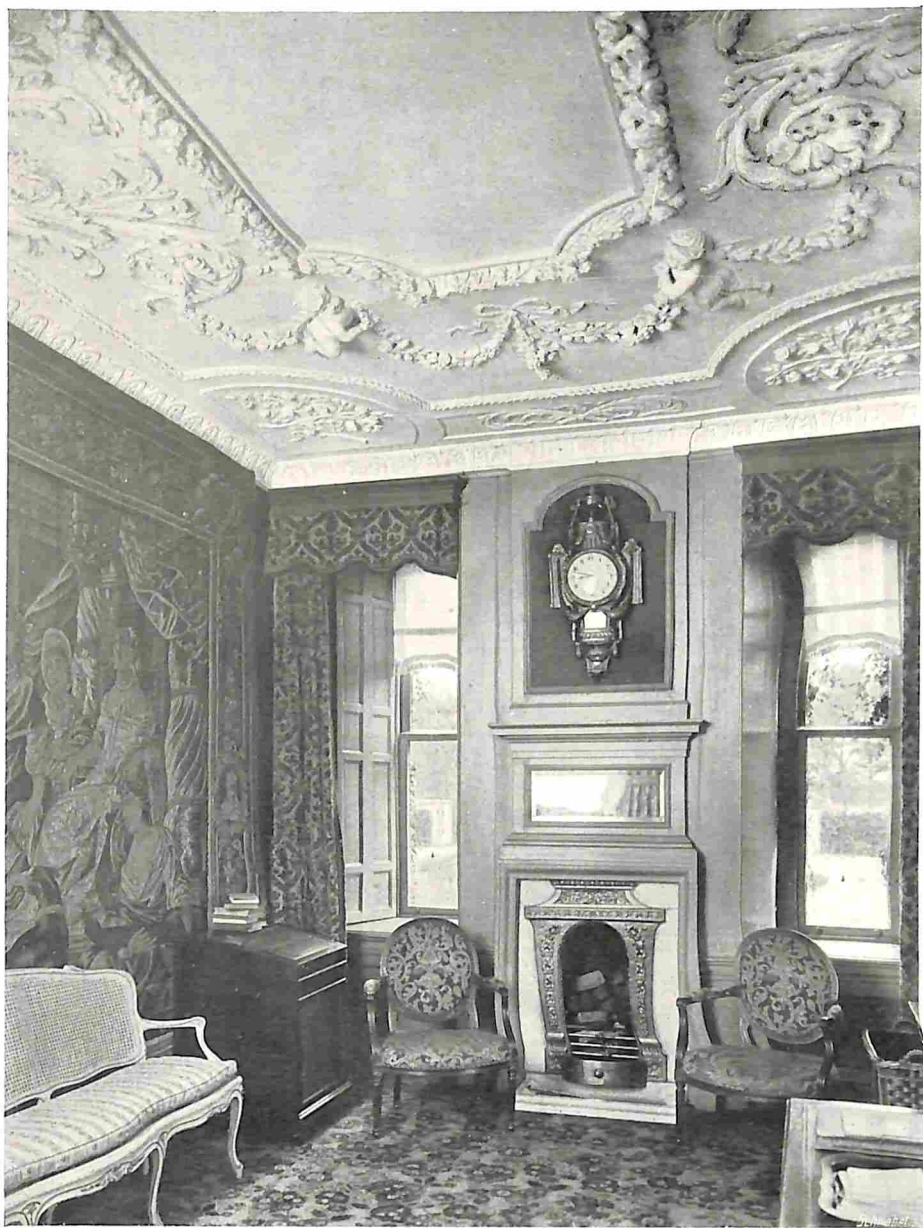

Foto Goedeljee & Lohman. HET KASTEEL WELDAM.
DE TORENKAMER. GOBELINZAAL MET HAARD VAN 1687.

12 Juni 1709 had de opening van het testament plaats en volgde de aanvaarding door den eerstgenoemden fideïcommissairen erfgenaam. Deze, geboren 9 September 1695 en verschreven in de ridderschap van Zutphen, huwde in Aug. 1724 met Anna van Lintelo, erfdochter van de Eese, welk huwelijk kinderloos bleef.

(Slot volgt).

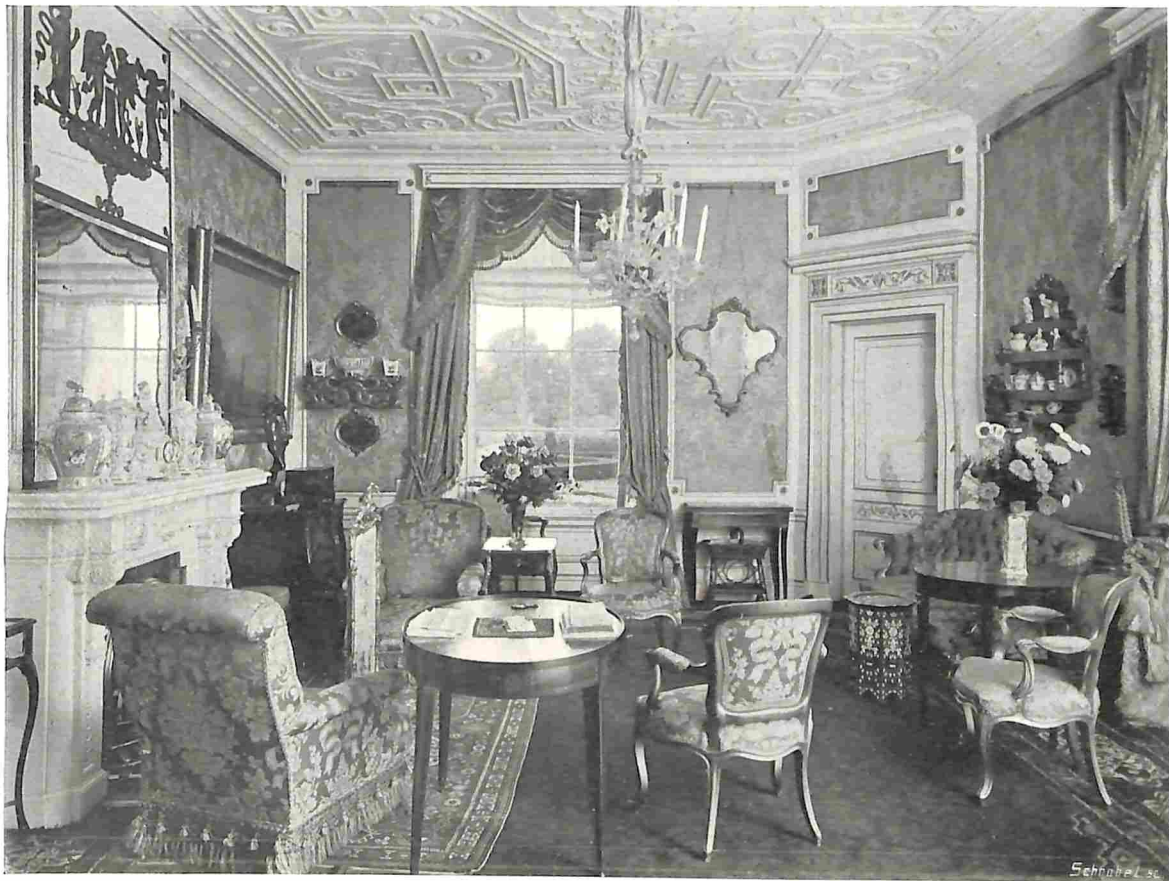

Foto Goedeljee & Lohman. HET KASTEEL WELDAM. DE KLEINE ZAAL.

DE LEEUWERIK IN DE LEGENDE.

Higher still and higher
From the earth thou springest...
And singest still dost soar
And soaring ever singest!
(SHELLEY).

DAT is het schoone, het wondere van dezen vogel, zijn zingende opstijgen, zijn stijgende zingen, zijn klimvlucht al hooger, steeds zingend, — tot hij weggenomen voor onze oogen, opgenomen in de blinkende lucht, nog slechts in onze zinnen bestaat als jubelend vogel-lied, als een zingend zieltje, een gewiekt geluid. De dichterzielen van alle tijden hebben dien vogelvlucht gevolgd, zij voelden zich mede opstijgen, hoog boven de aardse dingen, tot in de klare regionen, waar al het stoffelijke wijken moet, waar de geest vaardig wordt tot zuiverheid van denken en beelden.

Dat simpele, grauwe vogeltje met zijn klaterend lied zet al onze wijsheid eenvoudig schaakmat. Wat verklaart de wetenschap, wanneer zij ons leert hoe het zingen van den omhoog kringenden leeuwerik, evenals van alle zangvogels, bestemd is voor het broedende wijfje op 't nestje beneden?

Hoe wonder volmaakt toch moet zijn vliegkunst zijn, die hem zoo snel en zeker opvoert tot die duizelingwekkende hoogten, om straks hem te doen dalen in vlekkelooze vol-plané!

En wat is die drang, welke hem zingen doet, wat is die liefde, welke hem zulke klare jubelklanken doet wellen uit zijn onvermoeide zangerskeel? Hier is van eigenlijk begrijpen geen sprake, hier past ons immers slechts aandacht! Ons oog kan den stijgenden vogel niet volgen, het glanzende daglicht doet ons de waarneming staken: de zingende vogel maakt ons stil, we vragen, we zoeken niet verder, — we laten over ons regenen de klanken van het blijde lied, we bewonderen het wondere en hebben deel in de blijdschap van dien vogelzang.

Zooals Guido Gezelle, die heel de natuur met eenzelfde vrome opmerkzaamheid beschouwde en doorvoelde, b.v. het schrijverke „den name van God” op het watervlak neerschrijven deed, juist zoo hebben de Middeleeuwen allereerst in den zang van den leeuwerik den lof des Scheppers hooren zingen. Zoo begrijpen we, dat in den Latijnschen naam van dezen vogel „alauda” toespeling gevonden werd op het „lauda Deum”, dat de vogel zelf als symbool der zich zingend tot God verheffende ziel werd beschouwd, lofliederen stemmend met de hemelsche engelenkoren. Daarom is ook in de legende de leeuwerik volkomen op zijn plaats. Oorspronkelijk toch omvatte de legende alles wat tot persoonlijke en huislijke stichting den leek werd voorgelezen of ter hand gegeven, levensberichten der heiligen en eenvoudige vertellingen, welke tot vroomheid aan-

spoorden. Het wonderverhaal, voor den modernen mensch vaak zoo absurd, werd in die dagen gemakkelijk aanvaard: de aandacht was immers meer op de bedoeling gericht en voor wie zich eenigszins vertrouwd heeft gemaakt met de denkbeelden der middeleeuwen, zich te verplaatsen weet in tijd, streek of volkszin, biedt de legenden schat vaak verrassend mooie beelden. Het groene Erin, dat eens zulke een moedige schare van evangeliepredikers naar Europa zond, welke een ontzaglijken invloed op de beschavingsgeschiedenis van ons Westen uitgeoefend hebben, de Britsche eilanden hebben mede door hun isolement een rijkdom van legenden bewaard als geen ander land kan aanwijken. Doen we daaruit een enkelen greep om de plaats van onzen vogel-cherubijn in de legende aan te toonen.

In Connaught liggen de puinhoopen van Moyne Abbey, vlak bij een gestadig klaterende bron. Eens werd naar die streek een vrome monnik gezonden met de opdracht daar een klooster in de vlakten van Mayo te bouwen. Lang zocht hij naar een geschikte plaats, besluiteloos stond hij op zekeren morgen aan den oever

eener rivier en luisterde naar het Angeluskleppen van een verre kerkklok. Eensklaps vloog er een leeuwerik scherend over hem heen onder wonderzoet gezang. Zijn oogen volgden den vogel tot deze zich neerliet op een nabijgelegen, grazige vlakte en daar met zijn borstje door het bedauwde gras strijkend een vierkant afteekende.

Bracht die vogel hemelsche boodschap aan den zoekende? De monnik spoedde zich naar het door den leeuwerik aangewezen veld, een heldere bron ontsprong daar tusschen gras en bloemen; daar vond hij de geschikte plek om zijn klooster te stichten en eeuwenlang heeft hier Moyne Abbey gestaan.

Toen de zeven kerken in het dal van Glendalough gebouwd werden, onder leiding van St. Kevin, ergerden de werklieden zich aan het onophoudelijke gezang der vele leeuweriken uit die vruchtbare vallei. Ze konden er niet bij doorwerken, meenden ze, en dreigden het werk te zullen staken. Noode hief St. Kevin toen zijn hand ten hemel en beval de leeuweriken op te houden met zingen en het dal te verlaten. Onmiddellijk zweeg het vogelenkoor, de zangers vlogen naar elders, en sedert dien dag heeft nimmer weer het blijde schallende lied van een leeuwerik geklonken boven het dal van Glendalough.

Weet ge waarom de Ieren den leeuwerik nog heden „St. Bridget's bird" noemen? Deze algemeen in Ierland vereerde heilige Brigitta wordt gezegd de leeuwerik als de liefste vogel te hebben gehuldigd, omdat hij haar iederen morgen met zijn gezang wekte, juist op tijd om zich ter vroegmis te begeven. Haar gedenktag is 1 Februari en het Iersche landvolk beschouwt het als een goed voorteken voor den oogst, wanneer onze vogel op dien dag zijn gezang laat hooren. Voor wien die zang het eerste geluid is, wat hij op dien morgen hoort, spelt het geluk bij alles wat hij dien eersten Februaridag ondernemen zal. Houdt iemand ginds een gekooiden leeuwerik, op St. Bridget's dag zal hij den vogel een extra frissche graszode in de kooi geven; het beest zal hem het gansche jaar door met dubbel schoon gezang loonen.

Opmerkelijk is het verschil in geluid, dat de leeuwerik maakt bij opstijgen of neerdalen. Wanneer hij zich zeilend neervallen doet stoot hij schrillere fluitklanken uit, geheel verschillend van het onafgebroken gekwier bij den opgang. Ook de opmerkelijke ooren van het volk, is dit niet ontgaan en de parafraze van zijn zang in den volksmond geeft het niet onaardig weer.

Zoo hoort men in Duitschland den klimmenden vogel zingen: „Mein Vater ist im Himmel, da wollt ich auch gerne sein!" Dapper houdt de kleine vogel vol, doch de weg is te lang daarheen; vermoeid moet hij den tocht opgeven en neerdalend klinkt zijn klacht: „Doch ist's so weit! weit! weit!"

En het teekent wel het verschil in landaard, dat de Vlamingen dien zelfden vogel eerst hooren smeken: „Jeezeken, Jeezeken! open den hemel en laat mij in," zal van mijn leven niet meer vloeken en zweren!" Doch als de hemelpoort trots die mooie beloften gesloten blijft, vloekt de thans verbolgen leeuwerik er bij het neerdalen weer lustig op los: „Sakkerdit! Zielegods! Sakkerdit!"

Besluiten we dit zoo ernstig begonnen artikelje met het leuke lied van de Brunswijksche leeuweriken,

die guitig zingen: „Dat Wiwertüch, (wijvegoedje) dat Wiwertüch, dat is so'n niedlich Tüch!" en „Ach wie hübsch, ach wie fein sind alle junken Mäken!"

G. DE GRAAF.

BOOMEN DICHT BIJ DE ZEE

EEN deel van mijn zomervacantie bracht ik door in den Noordwesthoek van de provincie Groningen, van ouds „de Marne" geheeten. 't Was er warm evenals den verloopenden zomer overal. Maar de bijna onmiddellijke nabijheid van de Noordzee liet zich toch niet geheel onbetuigd. En er was ook hier en daar wel goede gelegenheid om onder het loof van hooge, bladerrijke boomen de verkwikkende schaduw te zoeken.

Misschien kijkt hier een lezer verbaasd op van het blad. Hooge boomen, dicht gebladerde, zoo nabij de zee dat men haar bulderen dikwijls duidelijk hoort! Die eeuwig waaiende westelijke en noordelijke winden, zoo vaak tot de boomen zwiepende stormen overgaande, maken het immers onmogelijk in die streken wat anders te kweken dan armzalige, kromme stumpers. Ieder stap dien ge daar op de wegen doet, bewijst dat. Men heeft er boomen op de bermnen geplant. De wind heeft ze voor altijd bedorven.

Foto Goedeljee & Lohman.

HET KASTEEL WELDAM. DE TRAP.

Met de enkele boompjes, die bij alleenstaande huizen zijn gepoot is het niet anders. Wilt gij u er van overtuigen? Kom! wij gaan de Marne in; vlug rijden wij de hoogte af waarop de dorpen Winsum en Obergum als een tweeling zijn gelegen. Zoodra wij 't laatste huis gepasseerd zijn zien wij aan beide kanten van den weg boomen, wier uiterlijk ons verkondigt, dat hun bestaan is een voortdurende worsteling om het leven. Maar... wat zien we daar voor ons uit? Daar vertoont zich onverwacht een boomenmassa aan ons oog. Eenige boerderijen liggen er in verscholen. Och, wat ligt dat gehuchtje Maarhuizen er mooi! Hier en daar, het veld in, of aan den weg, zien we ook boerderijen in kostelijk geboomte gelegen. Als we dorpen naderen, meer boomen. En als we een uurtje gereden hebben, steeds in westelijke of noordwestelijke richting door, dus steeds meer de zee naderen, dan zien we iets wat wij zonder twijfel in 't geheel niet hadden verwacht: een golvende grond, in 't groen verscholen villa's, daar voor ons uit dicht hout! Als ge er bekend zijt, dan zult ge uw vragenden reisgenoot zeggen: nu naderen wij het dorp Leens, die uitgestrekte verheffing van den grond is „de Wierde”, en dat mooie geboomte daarvoor ons is de laan naar het oude landgoed „Verhildersum” en het boomgewas van zijn omgeving! 't Vorig jaar heeft men daar, heerlijk voor de zonnehitte beschut, nog een drukbezochte godsdienstige openlucht-bijeenkomst gehouden. Van welke zijde men het dorp ook nadert, men ziet meer groen dan huizen; op de hoogte (een andere „wierde”), waarop de kerk en 't oude gedeelte van 't dorp staan, verheffen zich zware boomen. En als ge niet uit het Oosten, maar uit het Westen, van de kant van Zoutkamp kwaamt, zou uw indruk weinig anders zijn.

Want ongeveer 10 minuten van het dorp ziet ge daar weer een uitgestrekte wierde. Zij heet „de Houw”. Daarop bewondert ge een groep van groote schoone boerderijen, omgeven door zwaar geboomte; dan valt uw oog, men zou haast zeggen: op dat prachtige bosch, waaruit hier en daar eene witte villa probeert te kijken; eindelijk ligt daar voor u het dorp, in zijn volle breedte geheel in 't groen.

Maar laat ons nog eens dat erf, waarop de witte villa zich in 't groen verschuilt, wat nader bekijken. Ik zei reeds: 't lijkt op een bosch; dat komt van den hoogen en dichten mantel van iepen, ahornen, elzen, italiaansche en kanadeesche populieren, met onderhout van hazelaars, vlierstruiken enz.; de meesten gaan kaarsrecht tot een 15 Meter omhoog.

Als ge dat erf betreedt en de groote linden en forsche kastanjes, die de voorzijde van het huis overschaduwen, bewonderd hebt, dan ziet ge dat die mantel verschillende vruchtboomen en andere fijnere houtsoorten beschut voor Boreas' woede. Hoe hij ook blaze, zij zijn er veilig. In 't midden van den tuin, op een groot grasperk, of juister gezegd, op een grasperk, dat eenmaal groot was, maar nu op een klein randje na geheel door hem is ingenomen, verheft zich, aan alle kanten vrij, een paardekastanje; een pracht van een boom! Zie maar de afb., welke hierbij is gevoegd. Hij is meer dan 10 Meter hoog, de onderste takken spreiden zich over zijn geheelen omvang over het gras uit. Van boven tot beneden geen enkel hol plekje, een model, zooals een kerngezonde boom dit kan wezen zonder

stijf te zijn. Alleen aan ééne zijde is een poortje opengelaten, waardoor men kan komen in de ruimte, onder de takken van den reus vrijgebleven. Ja! een reus is het. Dat zegt ons reeds zijn hoogte, maar nog meer zijn omvang. Goed gemeten, precies raketings bij zijn bladen langs, ruim 57 Meter. En hoe oud zou hij wel zijn? Zeker niet ouder dan vijfenveertig jaar!

Is het nu niet zoo klaar als de dag, dat dicht bij onze Noordzeekust in 't algemeen en in de Noordwesthoek van Groningen, die de Marne heet, in 't bijzonder, boomen en wel prachtige boomen kunnen groeien?

Deze landstreek kan op verschillende factoren van schoonheid bogen. De „wierden”, die den grond ietwat heuvelachtig doen schijnen; de rondom verspreide dikwijls schilderachtig gelegen dorpen; de prachtige luchten, die alles in 't heerlijkste licht hullen; de veldgewassen, in 't voorjaar, als zij den grond met een frisch groen tapijt bedekken; of in den zomer, als de gepluimde gerst, de blonde haver, de goudene tarwe, de witte of roode klaver dien met de rijkste kleurenpracht doen prikken — zij brengen ieder, die gevoel heeft voor natuurschoon, tot bewondering. Maar, als men, opgetogen door het schouwspel dat zij bieden, geniet, voelt men toch rijzen de gedachte: hoeveel zou dit in pracht winnen, wanneer meer boomen hier meer kleurschakeering, meer licht en schaduw brachten en als 't ware de lijst vormden, waarin al die heerlijkheid werd gevat.

Gij twijfelt of de mogelijkheid daarvan bestaat? Denk daarover echter niet te ongunstig. Wij geven toe dat het geboomte dicht bij de zee een machtigen en hardnekkigen vijand heeft, den zeewind! Maar wij vinden ook hulp bij een vriend van groote beteekenis: den vruchtbaren bodem. Die bestaat niet altijd uit harde, stijve, koude klei, maar kan ook, gelijk hier, zijn wat men noemt zavelige grond, een mengsel hoofdzakelijk van klei en zand, dat de boomwortelen vergunt in de diepte door te dringen en daar het voedsel voor den boom in ruime mate te vinden. Kan men dus de schade door den zeewind weren of tot een minimum terugbrengen, dan kan men de hoop voeden boomen te verkrijgen, die de moeite van 't poten en het stuk grond dat zij innemen vergoeden door hun waarde aan hout en door het bijdragen tot de verfraaiing van 't landschap.

Welnu! de schade kan men voor een groot deel weren. De feiten door ons vermeld bewijzen het. Vergun ons dat wij een poging doen om die feiten te verklaren.

Wanneer men een hoeveelheid water met kracht tegen een muur werpt, dan ziet men dat het water niet alleen den muur raakt, maar ook weer terug- en voor een gedeelte omhoogspringt. 't Gevolg is dat er boven de plek, die geraakt en nat geworden is, het water een zekere hoogte heeft bereikt zonder dat de muur achter die opspringende massa nat werd, dus: getroffen werd. 't Zelfde effect kunnen wij bij het slaan van windstooten op voorwerpen die hen in den weg staan, dus ook op boomen, waarnemen: De boom wordt geraakt, maar een deel van de windgolf slaat omhoog, daarachter komt een stil plekje. Zoo wordt als er niet één boom staat maar meerdere volgen, elke boom door zijn voorganger voor een deel beschermd tegen de groote heftigheid van den wind. Het aantal behoeft zelfs zoo heel groot niet te zijn om opvolgende boomen een gunstiger gelegenheid tot groeien te verzekeren. In de nabijheid van de zee, aan de zijde vanwaar de booze zeewind blaast, ziet men de boomen bij elken volgenden boom niet alleen hooger, maar ook steeds van meer normalen groei worden. Met andere woorden: Wie in streken, waar van denzelfden kant steeds een sterke wind waait, dus ook dicht bij de zee (althans in ons land), goede boomen wil verkrijgen, moet er op rekenen dat altijd een zeker getal aan het welzijn van de anderen moet worden opgeofferd. Is door hun offer een genoegzame hoeveelheid goede boomen verkregen, sterk genoeg om verder zelfstandig wind en storm te kunnen trotseeren, dan kan men aan deze de ruimte geven om zich in hun volle kracht en schoonheid te vertoonen, door die windbrekers op te ruimen.

Meer tegenwerking dan van den wind vrees ik echter van den landbouwer en den grondeigenaar. Uit een oogpunt van economisch nut en zeker ook een weinig van eigen voordeel, zullen zij wijzen op dien kostelijken zavelgrond, die zulke rijke oogsten oplevert. En zij hebben recht van spreken. Wie in de Marne vruchten te velde ziet staan, moet zeggen: hier staat de landbouw hoog. Maar wij vragen niet dat alles met boomen zal worden beplant. Wij meenen evenwel dat voor de eischen van het nut die

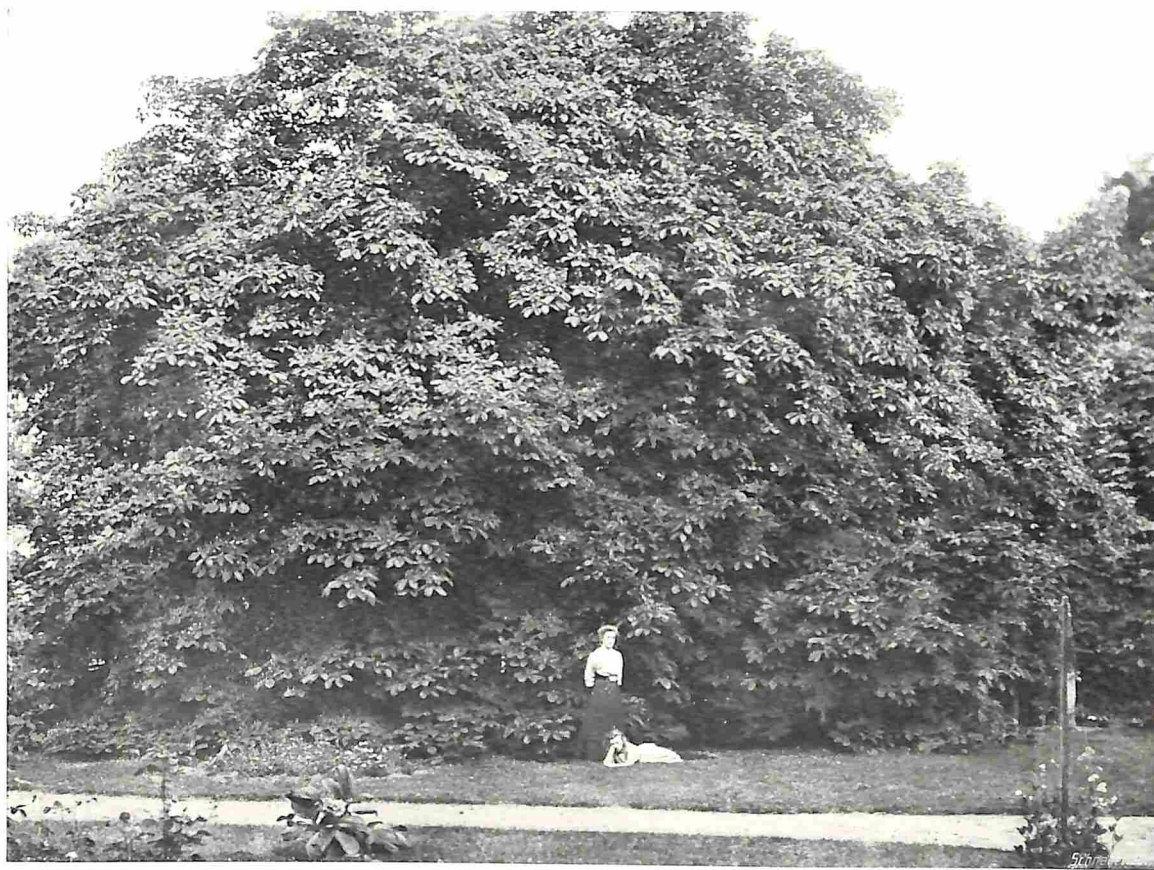

Foto O. Wolthuis.

BOOMEN DICHT BIJ DE ZEE.
DE GROOTE PAARDEKASTANJE OP DE WIERDE „HOEW”, (GRONINGEN).

van het schoonheidsgevoel niet geheel afgewezen mogen worden. Beide zijn ook dikwijls te vereenigen. In de bouwlanden kan men zeker geen boomen gebruiken, maar zou in een weiland een groepje boomen het in den regel niet „mooi doen”? En zal dat altijd schade doen? Wat de beesten in gezondheid, flinken groei, melkopbrengst van de schaduw kunnen profiteeren weegt meer dan op tegen het verminderen van den omvang der grasoppervlakte. Hoeveel stukjes grond zouden er bij goed toezien worden gevonden, waar met evenveel voordeel boomen te poten zijn als koren zou kunnen worden gezaaid. Vooral onder de beschutting van dorpen en ook van vrijstaande huizen. En kan dat bezwaar van verlies aan voor den landbouw geschikten grond wel in vollen ernst worden gemaakt?

Roep u nog eens die kreupele boomen op de berm van den weg voor den geest. Wat zijn ze waard uit een economisch oogpunt? De houthandelaar geeft er niet veel voor. En wat beteekenen ze uit een schoonheidsoogpunt? Voor schaduw en beschutting tegen den wind geven zij niets. Toch belemmeren ze den toegang van de zonnestralen en onttrekken ze zooveel voedsel aan den bodem, dat het gras, 't welk op die berm groeit, niet veel bijzonders is en de vruchten op de aan den weggant liggende akkers door haar armoedig uitzien ons bewijzen, dat die schrale boomen hun wortels toch ver uitstrekken. Uit een economisch oogpunt hadden die berm nooit bepoet moeten worden. En men zou konsekwent en verstandig handelen door die boomen uit te roeien en zoo een einde te maken aan de schade welke zij doen. In ruil daarvoor zou men dan elders op geschikte plaatsen en met kennis van zaken het boomplantsoen kunnen uitbreiden over eene gezamenlijke oppervlakte b.v. van de helft van den grond door de beplante berm der wegen ingenomen. Dan zou er geen verlies zijn uit een economisch oogpunt, maar zeker groot gewin voor de schoonheid der landstreek.

Ik eindig met dit postscriptum: slechts eenige lijnen trok ik. Mijn doel was geen ander dan de aandacht van deskundigen en belangstellenden te vestigen op de boomen dicht bij de zee. 'k Ging daarbij uit van de Marne, omdat daar dit onderwerp zich aan mijne belangstelling opdrong. Maar ik had daarbij het oog op alle streken van ons land, welke in denzelfden toestand verkeerden. Moge ik daardoor hebben meegewerkt tot verhooging der schoonheid van dit nu reeds in den zomer mooi land en van geheel Nederland.

Mr. W. REILINGH.

WINTERKRAAIEN.

„ÉÉN bonte kraai maakt nog geen winter” zegt het spreekwoord wel, maar ook al verschijnen er in October honderden en duizenden in ons kleine landje, dan wil het nog lang niet altijd winter worden, dat is in de laatste jaren voldoende bewezen, en het zou me niets verwonderen, dat de meeste bontrokken, die we hier ontmoeten, aangelokt worden door het zachte weder, hoewel ze er evengoed zijn als de grond steenhard bevroren is en de sneeuw een voet hoog ligt. Maar dan zwerven ze toch meer langs het strand van Noord- en Zuiderzee, en langs de oevers der groote rivieren, en 't is beslist een feit, dat hunne legers in de milde winters veel talrijker zijn, en als ik in de maanden November, December of Januari de Geldersche Vallei intrek, behooren zij tot de trouwste comparanten in het winterlandschap. Wie de gewone kraai of de roek kent, zal zich ongetwijfeld niet in de identiteit van hunne bonte soortgenoot vergissen. Kop en keel zijn zwart, evenals vleugels en staart, de rest is grijs, eentonig grijs-grijs. Behalve de notenkraker, een bruin-met-wit-bestippelde, vrij zeldzame wintergast, is hij de eenige kraaiensoort die in Nederland voorkomt en er niet, of ten minste bij hooge uitzondering broedt. Hij vertoont zich slechts van October tot ongeveer April, maar dan ook meestal in zulk een groot aantal, dat zelfs hij, die de natuur oppervlakkig bekijkt, er door getroffen moet worden, net als met de meeuwen, die 's winters de grachten en den Buiten-Amstel in de hoofdstad bezoeken.

De bonte kraai staat, wat geestelijke ontwikkeling betreft, wel het hoogst aangeschreven van de heele zwartgerokte familie, en door zijn groote onverschrokkenheid, zijn grenzenloze brutaliteit en zijn schelmenstreken weet hij het ruwe jaargetijde vrij gemakkelijk door te komen. Haast in alle vogelboeken staat, dat hij zich meest aan zwakkelingetjes en zieke dieren vergrijpt, maar ik geloof niet, dat je hem op dat punt heelemaal kunt vertrouwen, want als de nood aan den man komt, valt hij ook wel eens gezonde konijntjes of jonge haasjes aan. Dat is dan weer de creditzijde, want in het voorjaar ziet ge ze heel vaak braaf achter den ploegenden boer aan stappen, om de vette engerlingen, rupsen en ander schadelijk gedierte te bemachtigen. Meestal zijn ze dan in gezelschap van spreeuwen, roeken en meeuwen. De winter heeft hen uit de reusachtige bosschen van

Rusland en de eindeloze steppen van Siberië naar het Westen gedreven, en in donkere massa's kwamen ze aangerukt, overstroonden Pruissen, Pommeren, Mecklenburg, Posen en de Mark, overal bleven troepen achter, mengden zich onder de gewone kraaien, en scharrelden rond in de stadsparken, in de straten en op de pleinen, in veld en bosch, overal wat van hun gading vindend, en overal even brutaal en toch zoo voorzichtig. Ze zijn net zoo geslepen als de boschkraaien; ze weten heel goed dat er in de stad niet geschoten wordt, en buiten op het veld kunnen ze een gewonen wandelaar opperbest van een man met 'n geweer onderscheiden. Tot op een pas of tien laten ze zich in de stadsparken naderen, en vooral honden kunnen ze op de leukste manier voor den gek houden. Tot op twee, drie voet houden ze 't uit, om dan eerst op te vliegen, en zich een eindje verder weer neer te zetten, het spelletje zoo lang doordrijvend, tot de hond geërgerd wegloupt. Zoo iets ziet men van de gewone kraai nooit, die is veel voorzigtiger en banger uitgevallen. Voor de rest gelijken zij, behalve het vederkleed, op elkaar als twee droppels water. De afmetingen van den een zijn precies zooals van den ander, hunne levenswijze is juist dezelfde, de eieren verschillen niet, evenmin als de nestbouw, alleen is de textuur der eischaal wat anders, en heeft de bonte soortgenoot wat grover stem. Een zeer eigenaardig verschijnsel is, dat in Duitschland, waar de beide soorten broeden, derivier de Elbe het broedterrein in tweeën verdeelt: ten Westen der Elbe heerscht de zwarte vorm, ten Oosten woont de bonte kraai. Een markant verschilpunt dus. Maar voor de rest, grijs of zwart, het zijn volmaakt dezelfde vogels in al hun doen en laten; in geluid, in beweging, in vluchtvorm, er is niet het geringste onderscheid, en of ge de bonte kraai ziet in het stadspark, de zwarte in het veld, overal treft u deze overeenkomst, en van morphologisch of zoögraphisch

BONTE KRAAIEN OP DRIJFIJS.

standpunt bezien, kunnen beide vogels tot de meest interessante waarnemingen aanleiding geven. Men is het er nog niet over eens, of de Kraai (*Corvus corone* L.) en de Bonte Kraai (*Corvus cornix* L.) zelfstandige vormen zijn, of dat men ze als volkomen gescheiden moet beschouwen.

Het loopt langzamerhand tegen midden Maart, en het land is al lang sneeuwvrij; vink en gors, merel en kuifleeuwerik lijden nu geen honger en kou meer, want de zon begint al wat kracht te krijgen, en haar koesterende stralen lokken allerlei wormpjes en insecten uit de boomspleten en het afgevallen blad. Nu begint onderhand de terugtocht van de bonte broeders, maar nog iederen morgen verzamelen zich groote en kleine vluchten, en elken avond strijken ze weer naar hunne slaapplekken in de dennen, om eindelijk al geringer en geringer in aantal te worden, en ten slotte voor goed te verdwijnen. Ze broeden in Schotland, Scandinavië, Rusland en Siberië, maar worden naar het Oosten in Mongolië, China en Japan successievelijk door de zwarten vervangen. Een enkel paar blijft wel eens in ons land broeden, of er zoekt er zich een 'n echtvriendin bij de zwarten, uit welke verbintenis dan bastaardvormen ontstaan. Snouckaert van Schauburg vermeldt in zijn Avifauna Neerlandica hieromtrent het volgende: „Bastaarden van *cornix* en *corone* werden in 1850 bij Leeuwarden en in 1852 en 1860 bij Rotterdam gevangen (collectie Criellaert). In den winter van 1887/88 werd een bastaard gevangen in den tuin der Rotterdamsche Diergaarde, alwaar het voorwerp zich reeds lang met andere kraaien ophield. In het voorjaar van 1907 nestelde een paar, bestaande uit een zwarte en een bonte kraai, te Kloetinge (Zeeland). De vier eieren van het eerste legsel bevonden zich in de collectie Snouckaert, van het tweede legsel kwam één jong uit, dat weldra stierf”.

Andere namen voor de bonte kraai zijn: Winterkraai, Grijze kraai, Zeekraai, Weesjongen, Grijze Lummel, Schiere Krie, Skjirkert, Schierroek.

A. B. WIGMAN.

DE ALPEN.

HOOGE BERGEN EN KLEINE LEVENS.

DE bergen! de Alpen! Wat zal ik u daarvan vertellen? Iedereen heeft al zoowat het zijne er over gezegd, iedereen weet ook al wat er meestal volgen moet. Sneeuwbergen, Alpenglühen 's morgens, Alpenglühen 's avonds, verre tochten, hoog gelegen hôtels, Edelweisz.... Ik beken ronduit, dat ik geen lust heb u op dit alles te onthalen, ik zou het ook niet kunnen en toch.... tóch die bergen zijn in zekeren zin onoverkomelijk, men kan ze tenminste zoo maar niet voorbij zien, ze zijn er, velen en hoogen, groot en statig, streng en somber, rustig en liefelijk, ze zijn rondom, ver weg en dicht bij.... een machtige groote wereld, versteende golven van een stuk heftig bewogen aarde, die zijn als sneeuwschitteringen tegen stille luchten. Ze zijn er als geweldige zwijgende reuzen om ons, om de kleine levens aan hun voet, om de kleine levens tegen hun helling.

Waarom zal ik u nog gaan vertellen van die reuzen, die te hoog, te ontzaglijk zijn? Ik kan het niet! Een mier zal als hij verstandig is, en mieren zijn immers verstandig, geen hooiberg voor zijn kornuiten gaan demonstreeren, eerder een kluitje aarde wat toch ook al een heele bonk voor hem wezen kan.

De kleine levens, dat wat trilt en beweegt om, op, naast de bergen, dat wat als een onzichtbaar weefsel is langs een zekere oppervlakte van deze enorme wereld, de levens, hêt leven zoo ge wilt, zou ik tot mijn kluitje aarde willen nemen, en wie weet wordt 't mij ook nog te groot, te veel omvattend, wie weet behoort ik niet tot de mieren waarheen men gaat en wijsheid zoekt....!

Maar daarom wil ik ook niet tot u spreken, onbekende lezers, niet tot die ongekende zekere hoeveelheid, niet tot die onbekende X, maar tot mijn vriend, dien ik Amico noem; ze beteekenen wel hetzelfde deze woorden Amico en vriend, maar het is nu eenmaal zijn naam. Ik vind dat woord vertrouwelijker, mooier, broederlijker dan vriend. Daarom heet hij Amico en omdat Amico mij kent en belang stelt in de kleine dingen van de wereld zooals ik, daarom schrijf ik aan hem. Hem interesseert alles, alles is de moeite waard zegt hij, daarom durf ik hem vertellen van alle dingen die de moeite waard zijn voor hem en mij en dat is alles zooals ik zeide, alles behalve dat wat ik niet zie, niet vat, niet voel en dus niet belangrijk kan maken.

Ik heb dus afscheid genomen van den onbekende X, Amico, en spreek nu tot jou en het is of er een zware last van mij valt, o werkelijk een zware last, hoeveel Kilometer niet, hoeveel voet, hoeveel meter hoogte die ik nu niet meer als een tweede Baedeker hoef te verklaren. Kan 't jou wat schelen dat de Dent du Midi, wiens glorie we hier voor ons hebben 3180 M. hoog is en de Mont Blanc 3542 en de Dent de Morcles, wiens top we 's avonds zich zien vergulden als een gouden vingerhoed, maar 2972 bereikt? Ja, ik weet 't, het kan je wel schelen, want alles is de moeite waard opgemerkt te worden, zelfs niet weg te blazen peulschilletjes als bergen. Maar met jou niet waar mag ik toch spreken over het kleine in deze groote wereld, over het hooge geurige dennenbosch en de bruine taks van een philosophischen landbouwer, over de landmeisjes met haar vuurroode doeken om de hoofden en de oude vervallen huisjes in het dorpsstraatje, over alles, alles wat ik zie....

Amico, ik zie nog je blik, en ik hoor nog die treurige stem van je, toen je zei dat je platzak was, dat je niet verder een reis kon doen dan van Delft naar Voorburg en vice versa, dit jaar, en wij, wij die zoo ver weg gingen, tot aan den voet van de Alpen! Je zei dat je mij benijdde, omdat je rust noodig had en eens niet moest werken en je nergens zoo heerlijk rusten zou kunnen en niet naar de natuur zoudt kijken als juist in Zwitserland, waar je je zoudt laten bewaken door de sneeuwwitharige wereldreuzen zonder je kwasten en palet aan te raken.

En ik die geen rust wilde, ik benijdde jou om je stil hoekje op de oude gracht in 't prachtige stadje, om dat wat zoo onder je bereik was, Amico, 't groen sappige land, met kluitjes aarde paarsig door de zon beschenen, het randje van een sloot donker fluweelig, bezaaid met witte sterretjes van bloemen en daartegen plotseling geglinster van water en dan over de verre landen, en lage horizonten die groote heilige lucht van ons land.... Amico en dat je daar zoo stil, knus, bij zult zitten, gelukkig in je zelf, ergens op een laag schilderstoeltje in de wei.... zie je, dat benijdde ik je en ik benijd je nog wel.... o ja, maar nu ik me opeens heb losgescheurd van het toeristen-snobisme zooals ik 't wil noemen, en ik ben gaan zien naar 't kleine leven rondom, nu wordt het toch anders hier.

Het is een vervallen pavillioentje, waar ik nu zit — een achter-groentuintje van het pension, waar niet veel meer groeit dan wat wild uitschietende dunne halmen, die lijken op aspergegroen, maar het niet zijn en een paar oude pereboomen. Het tuintje is hellend, 't is of het zoo de blauwe wijde diepte inloopt, die ik zie als een vlak beeld tusschen de pereboomtakken door. Daar ligt fijntjes met roode tinten van daakjes en wat donkere moesjes van boomen en wat dof wits, dat een rivier is, het stadje Aigle en rechts van mijn paviljoen gaat het achter-groentuintje weer over, door een hek en struiken, in een anderen tuin, den netten geciviliseerden, die voor de gasten is van het pension. Een coquetter prieeltje steekt zijn puntig dak uit het groen en weer is het alsof ook deze tuin als afgehaapt ligt in de blauwe stijlte want achter het prieeltje is leegte, een wazige ruimte en dan in de verte de ontzaglijke uitloopers van de Dent du Midi. In werkelijkheid daar waar ik niets zie dan ruimte, iets lager dan den tuin der gasten waarin kunstig geleidde lindeboomen een groen dak spreiden waaronder wij bij goed weer de maaltijden gebruiken, weer een tuin, een wel gecultiveerde nette groentetuin, met goed verzorgde kooltjes en sla en boontjes en een hok vol pruttelende, zacht tjokkelende kippen. Dan is het domein hier uit — de weg, een smalle holle weg, loopt er om heen, een die verkort en die de dicht begroeide en soms beploegde berg afloopt in een vaartje naar het naaste gehucht waar hij zich vereenigt met de slingerenden chaussee, die geduldig met draaiingen en wendingen en zich wringende om het toch maar gemakkelijk te hebben den berg opkruipt naar ons dorpje.

De plek waar ik hier aan je zit te schrijven Amico is wel een achteraf hoekje, verlaten en toch in de buurt van onze pension-wereld. Je weet wel dat ik veel houd van hoekjes. Als kind heb ik de heerlijkste uren gesleten, de verste reizen gereisd, de mooiste dromen gedroomd op een stoof, die tusschen de hooge muren van de sofa en de vensterbank stond. Je keek even om 't hoekje en zag de kamer en de mensen en de dingen, die daarin waren en zelfs de ramen die de gracht en boomen lieten zien, maar je trok je terug en daar was niets meer dan die onpeilbare groote wereld van je zelf, waarin je je bewoog als een vogel in de lucht. Ik ben altijd hoekjes blijven zoeken in mijn leven, hoekjes waar je in kunt kruipen om de groote werkelijke wereld te zien, en ook om die vele grootere die enorme in te kunnen gaan van de gedachtenwereld. Deze plek, 't tuintje heeft iets heel verlaten waar ik nu zit. Het gras is wild en het pavillioentje waar heeft gebroken ruiten en oude meubelen van rustiek hout, te zwaar om op te tillen en vol spinneraggen nu. Niemand ziet hier naar dit plekje achter het huis — maar 't is er gegons van bijen en vliegen, een getril van gazige vleugeltjes der insecten en alle andere geluiden zijn ver weg. Langs iets dat vroeger een wegje was groeien prachtige dubbele papavers. Nog nooit zag ik ze zoo groot, met een air als van bloemen vol deftigheid en in allerlei kleur. Hevig lichtrood, wit, rose en vooral de paar-

schen zijn mooi. Zij zijn de eenige gloeiende kleuren in het groene tuintje....

Het is nu middag en alles zoowat in rust, want na de lunch gaat bijna iedereen naar zijn kamer met deze warmte, alleen in de kleine donkere salon, waar drie groote wijdarmige met antimakassers bekleede sofa's staan en een piano en een schrijftafel zit Monsieur Horna patience te spelen — le diable, la croix rouge, la cadenette en al die spellen meer, net zoo lang tot zijn vrouw hem komt halen om „le tour du village” te doen en als straks Miss Gondale veldbloemen gaat zoeken in het kleine dal naast ons huis tingelt beneden op den grooten weg, dezelfde die zoo langzaam onzen berg opkruipt de diligence. Het duurt dan precies 20 minuten voor zij boven is. De diligence is een gewichtig element in ons bestaan hier. Je moest haar zien en met haar de tocht aanvaarden zooals wij het deden, in het begin van Juni in dikke mist en regen in het vooruitzicht. Zie je, dan krijgt die oude diligence iets compacts, ze krijgt dien zekeren schijn van gezellige beslotenheid die ze moet hebben. Ze stond op ons te wachten voor de post in Aigle. 't Was op een soort binnenpleintje, omringd van oude stallen en huizen en geschoren Platanen, waaronder natuurlijk een bron zijn stroompje deed neervallen. Die bronnen zijn hier talrijk en hebben prachtig water. Ze worden „fontain” genoemd, maar het zijn eenvoudig hooge bronnen, die er als een pomp zonder slinger uitzien en hun dikke straal altijd door in de groote houten of steenen bak laten vallen.

Onze diligence was geel en had bovenop iets als een zwarte bult die telkens veranderde van vorm naarmate er meer bagage onder het leeren dek werd geladen — de koetsier dikjes ingepakt in een blauwe pelerinemantel, de paarden met hun bruine koppen dicht bij elkaar geduldig wachtend — dit alles had een achttiende eeuwsch aanzien. Het verwonderde mij, dat er modern aangekleede menschen op dat oude pleintje verschenen en wij geen dames in Biedermeier costuum haar elegante stoffen laarsjes op de treden van de omnibus zagen zetten. Er was ook nog een andere diligence, een met vier paarden en dat gaf, hoewel ze ook geel was en verder het gemoedelijke had van de onze, er toch wel een ander aanzien aan. Ze ging naar de Diablerets in Vaud die een aardige hoogte hebben. De onze had den tijd en wachtte lang; er waren veel pakken en kistjes en koffers af te geven en de post kwam er ook nog bij, maar eindelijk begonnen we onze reis. Job en ik zaten er alleen in. Er schenen toen in Juni nog niet veel logés de bergen in te gaan. We reden door het stadje in mist, en door de wijngaarden in mist. We zagen het torentje van een kasteel, maar toen gedurende twee uren niets dan mist, boomen in mist, diepe bosschen in mist — we rooken de harsgeur en hoorden stroomen ruischen en de trage stappen der paarden, en het eentonig gerinkel van hun bellen. Weet je, Amico, dat was juist zoo alsof je droomde — je gaat door iets vaags, je ziet iets en weet niet wat het is en straks, straks als je daar bent waar je wezen moet, dan zal je zien! Ons pension lag even voor den ingang van het dorp, we hielden dus stil bij een hoek en daar werden we verwelkomd door stemmen en door vage verschijningen, die naar ons toesnelden in de mist — onze koffers werden ontladen en een oogenblik daarna waren we op onze kamer waar we van ons balcon zagen in de witte mist. Maar straks, zouden we zien, straks! Tot na het diner bleef de mist en de regen viel neer. 't Werd koud en nat. Monsieur en Madame Horna en Miss Grondale en een jonge zwijgende meneer, wiens naam ik niet heb kunnen verstaan en die na drie dagen weer verdwenen was, en wij, we sloten ons allen op in de salon met de drie sofa's en we verwarmden ons bij de kachel, zoo'n groote Zwitsersche kachel, die we open zetten om de vlammen te kunnen zien, en we speelden onze eerste Bridge met Miss Grondale — zij, wij en de „dummy” — Ook vroegen we dadelijk om thee, en ik kreeg een Hollandsch blad voor me en schonk Hollandsche thee.

Het heeft drie dagen geduurd voor de mist en regen weg waren, drie dagen na den roep „straks zullen we zien!” en toen was het lang verbeidde er op eens, nog onverwacht ook. 's Nachts hadden de reuzen de wolken-mantels afgeschud — Ze lieten ze vallen als versmaadde witte lappen, als oude stukken die niet meer te gebruiken waren, vodden die aan flarden neerzegen op de aarde. De bergen stonden daar, trotsch, schoon, en donker. De allerhoogsten met koperen lichten van de zon.

Die diepe kleuren, die machtige stoutheid van een bergwereld als deze, waarin de reuzen kunnen zijn als donkergroene massa's, als paarsche muren tegen de lucht, als goud vlamme hellingen in de laatste zonnestralen, of als tragisch worstelende Laokoons opwringende in de wolken die hen als slangen omvatten, deze dingen hebben wij alleen gezien toen de warme zachte zomerdagen van nu er nog niet waren. Dat alles is voorbij. Het samenscholen bij de kachel s'avonds,

een wandeling in regenmantel met dikke schoenen aan over de modderige wegen, en tochten naar boven, ondanks dat alles, waar we ver achter en hooger dan de dennebosschen de sneeuw vonden en de paarsche Sondanelle, die zich uit de witte laag aan den grond ontworstelt, en de verhalen die thuiskomende veedrijvers deden hoe hoog de sneeuw wel lag, en dat de St. Bernhard een mantel van vier meter dik droeg; dat alles is voorbij, 't is nu zacht stil en liefelijk hier, zomer deed zijn joyeuse intrede, maar die ontzettende tragèdiën, die er zich op de toppen der bergen, in de waaierende luchten hebben afgespeeld, vergeten wij niet.

DE KOEIEN.

De koeien, Amico, die zijn hier belangrijk. Ze nemen een groote plaats in in Zwitserland en ze voelen zich ook belangrijk. Ze weten heel goed dat ze mooi en groot en blank als albast zijn en fijne koppen hebben. Ik heb hooren vertellen dat koeien hier ook trotsch zijn op de bellen die ze dragen. Ze dragen enorme klokken, die bij iedere beweging, bij 't weggagen van een vlieg, bij 't geduldig op- en neergaan van hun koppen luiden als een kerkklok (een zacht klokje dan uit een klein dorpje!) — Het moet een eigenaardige gewaarwording, ja, van mijn standpunt uit een minder prettige zijn, wanneer bij de minste beweging, zelfs bij het opslaan van je oog, zulk een heftig geluid weerklinkt. De koeien hebben die gewaarwording niet zeggen de Zwitsersche boeren, zij vinden het prettig een bel aan te hebben, ook weten ze goed wie de mooist luidende aan heeft, want de bezitster is er dan trotsch op. Ook zeiden zij dat een koe die zich verveelt (hoe weten ze dat een koe zich verveelt?) beneden in het dal, wel eens een bel wordt aangeboden om haar in de verbeelding te doen verkeer, dat zij op de „paturage” is, de weiden hoog op de bergen, waar dan zeker alle genoegens zijn die een koe zich maar kan denken. Toen we hier pas waren, nog in dien misttijd, hebben wij ze als lange rumoerige optochten naar boven hooren gaan — Vooral s'nachts kwamen er veel voorbij, dat was voor de veedrijvers de gewenschte tijd, want dan hadden ze koelte onderweg en de stille nachten weerklonken van hun luidend gebim-bam. Eens zag ik ze, allen ons pad opkomen in het wassend zacht aanstrijkend morgenlicht, met de witte wollige mist om hun pooten en koppen en de veedrijvers in hun blauwe blouses achter hen. 't Was mooi van kleur, van beweging, van geluid. Ik heb er heel lang naar gekeken, tot de struiken aan den weg er niet meer trilden van hun aanraking, en de laatste lichte koeienrug weg was in de mistwolken en de laatste bellen klingelden.

De boeren zijn trotsch op de prachtstukken. Heel boven dicht bij Luant, een kleine twee uur klimmen ongeveer staat la Praille, een hoeve waar de boer met vrouw en kinderen de zomermaanden doorbrengt om het vee te hoeden. Soms gaat Marguerite een opgeschoten meisje met blonde vlechten naar les Agites met de beesten een top die eenige honderd M. hooger is, hoe hooger hoe beter weiden en Marguerite is daar in de eenzaamheid dicht bij de steile dreigende rotsen volkomen op haar gemak met haar beesten Fleurette, Citron en Coucou of hoe ze heeten mogen, want al de koeien krijgen bij haar geboorte namen. 's Nachts slaapt ze op 't stroo in den stal en het brood dat ze eet duurt langer dan een week. Melk heeft ze genoeg en water haalt ze uit de altijd pruttelende bronnetjes die aan de bergen ontsnappen. Na een week komt Ami of een ander harer broers haar aflossen. „Ah oui!” zegt haar vader tegen me, een dikke vettige boer

IN 'T DORP.

met honderd rimpels in zijn breed gezicht, met een klein gevlochten valhoedje, hier genaamd „calotte de fruitier” schuin op het stoppelige haar, „c'est toujours comme ça!” „maar”, en hij kijkt met zijn oogen schuin wat toegeknepen naar de lichte beesten. „Jullie hebt in „Oland” ook mooie beesten, heb ik gehoord maar zulke melk en zulke boter heb je niet!”

Ik protesteer en zeg dat onze melk en boter toch ook.. Maar hij hoort me niet eens aan „Non, non! ah mais pour ça!...” Zulke koeien als de Zwitsersche zijn nergens, nergens! en Alexis de oudste zoon een roodharige jonge kerel en Ami de tweede en Arthur, de kleine blonde met recht afgesneden ponny boven zijn sproetig gezicht komen mee kijken, met hun oogen zeggen dat het zoo is, want vader alleen heeft 't woord; dan komt moeder ook, Madame Mermod, een afgewerkte, leelijke boerin. Zij geeft de proef op de som en vraagt of ik „une tasse” wil hebben, iets dat ik altijd aanneem, al was het alleen maar om het interieur nog eens te zien. Daar binnen in de groote keuken is het zoo donker dat je nauwelijks de blauwe koppen en de tinnen borden ziet glimmen op het houten rek. De grond, die de lieve Moeder aarde is, is zelfs hier heuvelachtig. De salle à manger is daar naast, die heeft „Monsieur Mermod” mij vroeger al eens laten zien. De salle à manger! met een houten vloer, madame, en een groote tafel in het midden, en banken, madame! en witte gordijntjes voor een klein stukje glas, dat een venster is en waarvoor een vaasje met Rhododendrons staat, Madame! en platen aan de muur Madame! Ah, ce n'est pas un hôtel, mais pourtant!”

Job heeft het heele schilderachtige gedootje indertijd gekiekt. La praille, en Monsieur en Madame, de eigenaars en de kinderen en de koeien. Je hadt de vreugde moeten zien Amico, toen we hun die kiekeken brachten, vooral de portretten van de koeien waren hun lief. „Kijk! voilà Maria, en daar Pommette, en daar Pincon en Cocon en Bergère!”

En ik denk dat Arthur of wel Monsieur Mermode zelf bij den naasten buur is aangelopen, een die op Boveau of meer de bergen in zijn vee hoedt en de portretten heeft laten zien, want we hadden een paar dagen daarna een eigenaardige ontmoeting. We zaten heel boven in het geurende dennebosch, onder de groene schemering der even bewegende pleureuses boven ons. Er kwam een boertje aan, een „homme en blouse”, witte hoed dicht in de oogen. Een donker type, zeker van het hooien komend met de zeis op zijn schouder.

„Jour, sieu-dame”. Het was even een praatje over het weer, over het hooien, toen opeens nadat hij Job had opgenomen kwam de vraag „Tiens c'est vous ce monsieur...” jawel de meneer die portretten van de koeien genomen had van La Praille? ... o! mais, il en avait! als we zijn koeien zagen, dan zagen we eerst koeien! daar moest meneer ook eens 'n morgen komen of een middag dan waren ze buiten, en dan zouden ze allemaal voor meneer stil staan, er waren er zes-en-twintig pracht-beesten! Weet u mijn huis? Dans le gros bois... een kwartier van Monsieur Mermod af, een hoeve met kippen en een groentetuin, en „une belle one sur le lac”. *)

Jawel, jawel we waren er al eens voorbij gegaan en we beloofden te komen. Er zullen ook portretten gemaakt worden van zijn Maria, Bergère, Citron en Pinçon....

De groote reuzin de Dent du Midi, die wij s'morgens en's avonds van ons balcon in haar statigen pracht zien, staat zelfs in relatie met de koeien. Zoodra er n.l. twee figuren van sneeuw verschijnen op haar helling, die den vorm hebben van twee koeien, dan is het tijd voor den veehouder zijn beesten naar boven te brengen dan beginnen de vroolijk luidende optochten van koeien en vee-drijvers langs bergen en dalen. — Ik heb de twee sneeuwkoelen duidelijk gezien. Zij staan met de koppen tegen elkaar als gingen zij vechten en een heeft breede zwarte streepen over den rug.

Maar voor den landbouw zorgt de Dent du Midi ook. Dicht bij de koeien verschijnt na eenigen tijd een sneeuwfiguur in den vorm van een zeis — een opgeheven zeis, dat is het teeken, om te gaan hooien. „De zeis voor den dag!” roept de berggeest den menschen toe en dan begint het volle leven op de velden. Dan binden de meisjes de vuurroode doeken om haar hoofden, kleine kinderen krijgen het costume Vaudois aan, groen gestreept wit rokje, zwart keursje, een groote hoed, een costuum, dat helaas

DE OMNIBUS.

lichtjes van steden hier en daar flikkerden, maar waarboven de hemel fluweelde in zachte duisternis met zijn flonkerende blauwe verre werelden en de blanke trillende maan, iets dat ik nu weer herhaal voor jou:

En dag aan dag brengt overvloedige sprake
En nacht op nacht toont wetenschap....

*) „Les la” is altijd het Lac Lemman of het meer van Genève.

ZOMERGASTEN.

IV.

Het Oosten stroomt nog vol met regenluchten.
Zij komen van uit 't Westen over 't huis
En telkens d' atmosfeer vloeit vol gedruis
Van 't bruisendst buldren tot schier klankloos zuchten.
Nog is het droog, maar er is een geduchte
Regen op komst. Gelukkig zijn we thuis.
De boomen in het rond wiegelen struisch
En wenken telkens, toch in huis te vluchten.

Maar het is hier zoo veilig, zoo beschut,
Dat ik er niet aan denk, hun raad te volgen.
Dan dreigen ze met vuisten, als verbolgen,
Dat ik, een nietig mensch, een zóó onnut
Wezen, zit daar zoo stil, waar stoere eiken
En beuken zouden 't liefst den storm ontwijken.

V.

Plots grille hagel klettert op de ruiten,
Zoodat ik naar een raam loop, om te zien,
Hoe erg het worden kan: het is misschien
Zoo'n bui, waarvoor je moet de luiken sluiten.

De witte erwten danse' omhoog; ze spuiten
Op uit de vensterbank. Wit ziet in tien
Minuten 't groen gazon. Voor stadsche liën
Een ongewoon gezicht zoo zomers buiten.

't Wordt druk bepraat dan ook door het pension;
„De schaa' aan planten, hè?” — zoo wordt gesproken.

Wij staan bij 't natte venster sterk te rooken.
Dan wordt het minder en dan breekt de zon
Door 't grauwe zwerk en elkeen zucht verlicht:
„'t Was noodweer, hè, maar wel 'n leuk gezicht”.

J. H. DE VEER.